

και μετα την 'Επανάστασιν τοῦ 1821. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἐξιστορεῖται ἡ δρα-
σις τοῦ Σίμωνος Σίνα μετα τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, αἱ δωρεαὶ του εἰς Αὐ-
στριακὰ καὶ Οὐγγρικὰ Ἰδρύματα καὶ ἐν ἐκτάσει αἱ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἣν οὐδέ-
ποτε ἐγνώρισε, δωρεαὶ καὶ ἰδιαιτέρως ἡ ἐπὶ μακρὸν διαρκέσασα φροντίς του πρὸς
ἀνέγερσιν τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας μετὰ παραθέσιν τῆς σχετικῆς ἀλληλογραφίας
ὑπερβαινούσης τὰς 100 ἐπιστολάς μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐπίσης ἐκτίθεται καὶ
ἡ συνέχισις τοῦ ἔργου ὑπὸ τῆς συζύγου του Ἰφιγενείας, ἥτις ἀπεπεράτωσε τὸ
λαμπρὸν κτίριον. Αἱ παρατιθέμεναι φωτογραφαίαι σχεδίων, ἐγγράφων, διπλωμάτων,
ἐπιστολῶν ἐπιτείνουν τὴν ἐκ τῶν κειμένων ἐντύπωσιν. Τῆς ἐξιστορήσεως δίδεται
περίληψις εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν εἰς ἕκτασιν ἕξ σελίδων, παρατίθεται δὲ εὐρε-
τήριον ὀνομάτων ἀναλυτικὸν εἰς ἕκτασιν 19 σελίδων. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ὄντως
μνημειῶδες καὶ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐμφάνισίν του, ἀντά-
ξιον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τοῦ λαμπροῦ ἱστορικοῦ συγγραφέως τῆς βιο-
γραφίας ταύτης.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

Ι. Θ. ΚΑΚΡΙΔΗ, **Μελέτες καὶ ἄρθρα**, τιμητικὴ προσφορὰ γιὰ τὰ ἑβδομηῆντα
χρόνια τοῦ συγγραφέα, Θεσσαλονίκη 1971, σχ. 8, σελ. κ'/297.

Ὁ τόμος περιλαμβάνει δημοσιεύματα τοῦ συγγραφέως ἐγκατεσπαρμένα εἰς
διάφορα περιοδικὰ ἡμέτερα καὶ ξένα ἢ εἰς ἄλλα δημοσιεύματα. Ἡ συλλογὴ των
εἰς ἐνιαῖον τόμον καὶ ἡ ἔκδοσις ἐγένετο ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ φίλων τοῦ συγγρα-
φέως ὡς προσφορὰ τιμῆς ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταετηρίδι τοῦ βίου του. Τὰ δημο-
σιεύματα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γραμματείαν (20), εἰς τὴν Με-
σαιωνικὴν καὶ Νεοελληνικὴν γραμματείαν (4), εἰς τὴν Νεοελληνικὴν γλῶσσαν (4)
καὶ εἰς θέματα ποικίλα (20). Εἰς τὸν τόμον δὲν περιλαμβάνονται αἱ εἰς τὸν Ὅμη-
ρον ἀναφερόμεναι μελέται τοῦ συγγραφέως, ἀτε συγκεντρωμένοι εἰς δύο εἰδικὰ
δημοσιεύματά του. Ἐπακολουθεῖ εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου κατάλογος τῶν αὐτο-
τελῶς δημοσιευμένων ἔργων (29) καὶ τῶν εἰς περιοδικὰς ἐκδόσεις δημοσιευμάτων
του (147) καθὼς καὶ πίναξ προσώπων καὶ πραγμάτων. Προτάσσεται δὲ ἡ *tabula*
gratulatoria τῶν πολυπληθῶν μαθητῶν, φίλων καὶ ἐταίρων ὑπὸ τὸν ἀφιερωτικὸν
τίτλον «Ἰωάννη Θεοφάνους Κακριδῆ ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταετηρίδι». Μετὰ
τῶν ἐγγεγραμμένων ἐνώνει τὰς εὐχὰς του πρὸς τὸν σοφὸν Ἑλληνοστὴν καὶ ὁ γρά-
φων τὸ παρὸν σημείωμα.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

W. KIRSCH, **Quilichinus de Spoleto, Historia Alexandri Magni**,
nebst dem Text der Zwickauer Handschrift der Historia de preliis Ale-
xandri Magni - Rezension I 3, Skopje 1971, σσ. I—LXIII καὶ 1—256.

Ἡ *Historia Alexandri Magni* τοῦ Quilichinus de Spoleto εἶναι κατὰ τινὰς
ἔργον ἱστορικόν, κατ' ἄλλους χρονικόν καὶ κατὰ τρίτους ἔπος· ἀλλὰ καὶ ὡς θεο-
λογικὸν - φιλοσοφικὸν ἔργον δύναται ἀκόμη νὰ θεωρηθῆ. Ὅπως δὲποτε ὁμοῦς πολ-
λὰς ἔχει ὁμοιότητας πρὸς τὸ ἔπος. Ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν Neuling καὶ Storost

χαρακτηρίζεται ως λίαν αξιόλογον έπος. Το έργον τουτο, ανήκον εις τον 13ον αιώνα, είναι συνυφασμένον με την πνευματικήν, πολιτικήν και καλλιτεχνικήν ζωήν τής εποχής του και ου μόνον δια τον Λατινιστήν - Ρωμαϊστήν, αλλά και δια πάντα ασχολούμενον με τον Ιταλικόν πολιτισμόν τής εποχής του Φρειδερίκου ΙΙ, ή όποια συγχάκις απέτελεσε αντικείμενον έπιστημονικής έρεύνης, παρουσιάζει ένδιαφέρον αξιόλογον.

Μεγάλοι είναι δυσχέρειαι τής έρεύνης του περι 'Αλεξάνδρου θρύλου, αι όποϊαι όφείλονται εις την μεγάλην διάδοσίν του και τας άτελευτήτους διακλαδώσεις του, καθιστώσας αδύνατον εις τον έρευνητήν μίαν αξιόπιστον έπισκόπησιν, τοσούτω μάλλον όσφ έλλείπουν έντελώς κριτικάι έκδόσεις του κειμένου, τά δε χειρόγραφα άποκλίνουσι άπ' άλλήλων ούτως, ώστε να υπάρχουν πολλά τά διαφιλονικούμενα σημεία. Ο παραμερισμός των δυσχερειών τούτων, όσον βεβαίως έπιτρέπουν αι μέχρι τουδε πρόοδοι τής έρεύνης περι τον συγγραφέα τής *Historia Alexandri Magni* και το έργον του και ή έκδοσίς της βάσει των δυνατοτήτων αυτής τής πραγματικότητας, είναι ό σκοπός του βιβλίου του Kirsch.

Εις την μακράν εισαγωγήν του ασχολείται ό Συγγραφεύς με την περιγραφήν των χειρογράφων (όνομασίαι - ύλη - κατάστασις - διατήρησις - είδος γραφής - κατανομή του ύλικου - χρόνος καταγωγής) και την μεταξύ των σχέσιν, ως και των διασκευών του κειμένου Ι₁, Ι₂, και Ι₃ συγκρίνων ταύτας προς άλλήλας. Όσαύτως, όμιλει περι των κατά περιεχόμενον προτύπων τής *Historia Alexandri Magni*, ή όποια έχει ύποστη έπιδράσεις άπό τά ρωμαντικά μυθιστορήματα τής 'Ανατολής με τους έξωτικούς τόπους της και τας τότε επικρατούσας είδήσεις περι σημείων και τεράτων και άλλων φανταστικών πραγμάτων, ως και άπό συγγραφείς οιοι ό Κούρτιος, 'Ιουστίνος, Βαλέριος Μάξιμος, 'Ιερώνυμος, Σενέκας, Πλίνιος, Αύγουστινος, 'Ισιδώρος κ. ά., δια των όποίων ό περι 'Αλεξάνδρου θρύλος είχε γίνει γνωστός εις τον άνθρωπον του Μεσαίωνος. Ο Quilichinus είναι πιστός εις τας πηγάς του, παρατηρεί ό συγγραφεύς, έστιν ότε άντλεί κατά λέξιν έξ αυτών, όσον βεβαίως έπιτρέπει τουτο ή μεταφορά άπό πεζόν λόγον εις έμμετρον. Όπωςδήποτε, διακρίνει τουτον ή προσπάθεια περιορισμού εις τά ουσιώδη, παραμένει δε πιστός εις την άρχήν του : *Regis Alexandri tantum volo scribere gesta*. Όσφαλώς, διαγραφάι, προσθήκαι και διευρύνσεις χαρακτηρίζουν το κείμενον του. Όσολούτως, ασχολείται ό συγγραφεύς με την κατανομήν του ύλικου. Ο Quilichinus έχει διαιρέσει το ύλικόν του εις βιβλία και ταύτα εις κεφάλαια. Το πρώτον βιβλίον έξικνεϊται μέχρι του θανάτου του Φιλίππου. Το δεύτερον, ιστοροϋν περίοδον μέχρι τής άνόδου εις τον θρόνον του 'Αλεξάνδρου, τελειώνει με τον θάνατον του Δαρείου. Το τρίτον βιβλίον άρχίζει με την άνάρρησιν εις τον θρόνον του 'Αλεξάνδρου εις Περσέπολιν. Όγνωστον είναι εάν ήκολούθει τέταρτον και πέμπτον βιβλίον, ως ύποτίθεται.

Ο Quilichinus προετίθετο να έκθέση εις στίχους την ιστορίαν του τρίτου παγκοσμίου κράτους (*Weltreich*). Βεβαίως, δέν είναι ούτος εις «θετικιστής» ιστορικός, αλλά φαίνεται ότι δια τής ιστορήσεως του Μεγάλου Μακεδόνας σέβεται την ύψηλήν τής ιστορίας άποστολήν, αϊρόμενος εις γενικάς θεωρήσεις των ιστορικων γεγονότων. Το γεγονός τουτο, όσον και ή παράθεσις των έπικεφαλίδων των κεφαλαίων και ή μόνιμος διακοπή των στίχων δια τεμαχίων εις πεζόν, άπειλεί να στερήση το έργον του Quilichinus του χαρακτήρος του έπους. Όσον άφορξ εις την γλώσσαν και το ύφος, το έργον φέρει τά γλωσσικά χαρακτηριστικά του 13ου αιώνος, ότε και έγράφη. Κύρια όνόματα και ζέναι λέξεις άποφεύγονται κατά τά άλλα ακολουθεϊ την μέσην όδόν. Συναλοιφή και χασμωδία ώσαύτως δέν παρατηροϋνται, εις δε την τομήν εκτείνεται ή βραχεϊα συλλαβή. Όπίσης, άπό γραμματικής άπόψεως ουδέν ιδιαιτέρως αξιοπαρατήρητον χαρακτη-

ριστικὸν παρατηρεῖται. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται ἀντὶ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ γερουνδιακὸν ἀντὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου. Μετοχὴ ἐνεστώστος + esse ἢ fieri ἀντικαθιστᾷ τὸν ἐνεργητικὸν ἐνεστώτα, ὁ δὲ συγκριτικὸς βαθμὸς τὸν θετικόν. Μεγάλην πτωχείαν παρουσιάζει τὸ ὕφος τοῦ Quilichinus. Τὸ λεξιλόγιόν του περιλαμβάνει 2376 λέξεις. Ποιά τις μονοτονία ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ἰδίων λέξεων καὶ ταυτολογίαι τινὲς δὲν ἀποφεύγονται, ὡς καὶ ἡ ἐπανάληψις ὁμάδων λέξεων καὶ ἡμισιγίων. Ἡ κατασκευὴ τῆς προτάσεως εἶναι ἀπλή. Ὡς πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἡ ὀνομασία Quilichinus εἶναι ἡ ἐπισημονικῶς ἐπικρατεστέρα. Οἱ ἐκδόται συμφωνοῦν ὡς πρὸς τὸν χρόνον συγγραφῆς, τάσσοντες αὐτὸν εἰς τὸν 13ον αἰῶνα, ἀκριβέστερον μεταξύ 1236 καὶ 1238 μ. Χ. Ὁ συγγραφεὺς ἀνήκει ὀπωσδήποτε εἰς τὴν τάξιν, ἡ ὁποία ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικῆς, πολιτικῆς καὶ λογοτεχνικῆς — ἡγουμένου τοῦ Αὐτοκράτορος Φρειδερίκου — ἔπαιξεν σημαντικὸν ρόλλον εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνικὴν ζωὴν τοῦ 12/13ου αἰῶνος. Ὁ Quilichinus κατήγετο ἀπὸ τὸ Spoleto ἢ ἀπὸ τι σπολετιανὸν γένος, εἶχε νομικὴν παιδείυσιν καὶ αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι του φέρουν αὐτὸν ὀπαδὸν τοῦ Φρειδερίκου II. Τὸ ἔργον τοῦ Quilichinus ἀπηϋθύνετο εἰς σχετικῶς εὐρὺ κοινόν. Τοῦτο ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ κατανοητὸν οὐ μόνον ὑπὸ τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν νομικῶν καὶ τῶν ἐμπόρων ἀκόμη. Γενικῶς, ὁ μεσαιὼν ἴστατο ἄλλως, ἦτοι πολὺ εὐνοϊκώτερον ἢ ἡμεῖς πρὸς αὐτό. Αἱ 19 ἐκδόσεις του μαρτυροῦν περὶ τούτου. Τὸ ἔργον τοῦ Quilichinus ἔσχε προσέτι καὶ παιδαγωγικὴν καὶ οὐμανιστικὴν ἀξίαν ὡς εὐρισκόμενον εἰς τὴν μετάβασιν ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος πρὸς τὴν Ἀναγέννησιν. Ὁ Kirsch διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου του τούτου προχωρεῖ πέρα τῶν παλαιότερων ἐρευνητῶν τοῦ Quilichinus : Warton, Meyer, Zacher, Toischer, Neuling, Pfister κ. ἄ., οἱ ὅποιοι ἠσχολήθησαν μὲ ἐπὶ μέρους ζητήματα τοῦ Quilichinus, εἰς μίαν γενικὴν θεώρησιν καὶ ἀρτίαν παρουσιάσιν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου του. Ὅθεν τριπλῆ εἶναι ἡ προσφορά του : Οὗτος κατορθώνει νὰ μᾶς δώσῃ ἐν μέσῳ πενιχρᾶς τοῦ παρελθόντος περὶ τὸ θέμα ἐρεύνης ἀντιφατικῶν γνωμῶν καὶ ἀλληλοσυγκρουομένων ἀπόψεων μίαν ἀρτίαν ὅσον ἐνεστι ἐκδοσιν τοῦ κειμένου τῆς Historia Alexandri Magni, νὰ μᾶς ἐκθέσῃ τὰ μέχρι τοῦδε πορίσματα τῆς σχετικῆς φιλολογικῆς ἐρεύνης, πλουσίαν παρέχων περὶ τὸ θέμα βιβλιογραφίαν, καὶ νὰ μᾶς κατατοπίσῃ περὶ τῶν ἀλύτων εἰσέτι προβλημάτων, ἐνῶ ἡ ἐργασία του αὐτῆ ἀποτελεῖ σύναμα πολύτιμον συμβολὴν ἐμμέσως εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ἰταλικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φρειδερίκου II.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α. ΚΟΥΒΕΛΑΣ

* *

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΦΙΛ. ΚΩΣΤΑΡΑ, Ἡ διαλεκτικὴ τοῦ Κίρκεγκωρ ὡς ἐπανάληψις τῆς σωκρατικῆς μαιευτικῆς, διατριβὴ ἐπὶ ὕψησεια, Ἀθῆναι, 1971 (βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπόλου), σσ. 230.

Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν (σ. 12) τοῦ βιβλίου του «Introduction aux existentialismes» (Παρίσιοι, 1946) ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ περσοναλισμοῦ Emm. Mounier ἀναπαριστᾷ συμβολικῶς τὴν ὑπαρξιακὴν (ἀκριβέστερον : τὴν ὑπαρξιστικὴν) σχέσιν δι' ἐνὸς δένδρου, εἰς τὰς ρίζας τοῦ ὁποίου συγκαταλέγεται ὁ Σωκράτης, ἐνῶ τὸν κορμὸν του ἀποτελεῖ πρωτίστως ὁ Κίρκεγκωρ. Διὰ τῆς ἐπὶ ὕψησεια διατριβῆς του ὁ κ. Γρ. Φιλ. Κωσταρᾶς ἀναλαμβάνει νὰ διερευνήσῃ διεξοδικῶς τὴν ρίζαν καὶ τὸν κορμὸν τοῦ ὑπαρξιακοῦ δένδρου ἀκολουθῶν μέθοδον, διὰ τῆς ὁποίας ὀδηγεῖται ἐκ τῆς ἐπιφανείας εἰς τὸ κέντρον τοῦ θεματός του. Πράγματι, δὲν ἀρκεῖται